

Sammendrag:

Transportytelser i Norge 1946-2000

Generelt

Veksten i persontransportarbeidet i 2000 er beregnet til 1,1 prosent, mens tilsvarende tall året før var 1,5 prosent. Transportarbeidet for de kollektive transportmidlene stagnerte i 2000, mens veksten i transportarbeidet med personbil ble på 1,4 prosent. Vegsektoren har nå en markedsandel på 86,5 prosent av transportarbeidet, fly utfører sju prosent og bane (jernbane og sporveg) om lag 5 prosent. De resterende 1, 5 prosent utføres av båt og ferge.

Godstransportarbeidet på fastlandet viste en vekst på 1,2 prosent i 2000. Det var en viss økning for transporten på veg, men nedgang for godstransporten med jernbane og skip. Utenrikshandelen til/fra fastlandet har endret seg lite de tre siste år, mens det var sterk vekst i oljeeksporten med skip direkte fra sokkelen.

Foreløpige tall fra nasjonalregnskapet viser at bruttonasjonalproduktet (BNP) og privat konsum i husholdningene steg med henholdsvis 2,3 og 2,5 prosent i 2000. Dette innebærer en noe lavere vekst i BNP i 2000 enn det vi har hatt i gjennomsnitt de siste fem år. Veksten i privat konsum ligger også lavere i 2000 enn gjennomsnittet for siste femårsperiode. Den årlige befolkningsveksten endrer seg lite fra år til år, og de siste årene har den ligget på 0,6 prosent.

Persontransport med bil

Det ble førstegangsregistrert om lag 126 000 personbiler i 2000, en liten økning i forhold til året før. Økningen skyldes en rekordstor import av brukte biler, da antallet brukte personbiler som ble importert steg fra 22 500 biler i 1999 til 28 500 i 2000. Tallet på registrerte nye personbiler var 97 000 i 2000 mot 101 000 året før.

I Norge brukes, i tillegg til personbilene, en betydelig del av varebilene, minibussene og de kombinerte bilene til persontransport. Regner en alle disse fire biltyperne med, økte bestanden av biler som brukes til persontransport med 50 000 biler i 2000. Ved årsskiftet 2000/2001 var det i alt registrert 1 965 000 biler som brukes til persontransport. Gjennomsnittsalderen for personbilene var da 10 år.

Tradisjonelt har det vært en sterk sammenheng mellom utviklingen i *bilbestanden* og utviklingen i *biltrafikken*. Mens bestanden av personbiler, definert som ovenfor, økte med 2,0 prosent i 2000, er trafikkveksten for personbiler beregnet til 1,4 prosent. Dermed fikk vi en nedgang i gjennomsnittlig kjørelengde fra 13 600 kilometer i 1999 til 13 300 kilometer i 2000.

Både antall ulykker og antall skadde og drepte i trafikken økte i 2000. 341 drepte er nesten like mye som i 1998, som var 1990-tallets store "ulykkesår". 11 662 personer ble skadet i 8 440 trafikkuulykker i 2000. Disse tallene innebærer en økning i antall ulykker på én prosent og antall skadde på to prosent fra året før.

Kollektivtransporten

Det er bussen som tar det aller meste av den kollektive lokaltransporten rundt om i landet, unntatt i Oslo-området. På 1990-tallet var det en viss vekst i persontransporten med buss, og reiselengden har økt litt. Den sterke trafikkveksten for sporvei og forstadsbane i Oslo-området som har kjennetegnet 1990-tallet, ser nå ut til å gå mot en utflating. Riktig nok hadde sporveien en vekst i antall passasjerer på nesten to prosent i 2000, men trafikken med forstadsbanene gikk ned tre prosent.

Det ble foretatt 55 millioner reiser med jernbane i 2000, og dette er det høyeste tallet som noen gang er registrert. Det innebærer en vekst fra året før på to prosent. Det er trafikken på korte og mellomlange strekninger som øker, og denne tendensen har vært tydelig de siste fem til ti år. Også på de mellomlange strekningene har det samlet sett vært vekst de siste årene, godt hjulpet av den økende tendensen en har sett til at flere velger å pendle over stadig lengre avstander. Fra 1999 til 2000 var det likevel en liten nedgang på relasjonene mellom Oslo og Østfold/Vestfold, mens veksten fortsatte på strekningen mellom Oslo og Lillehammer.

Målt ved utført transportarbeid var det en beskjeden vekst i den innenlandske flytransporten i 2000, nemlig på 1,3 prosent. Dette er den laveste veksten siden 1991. Det blir dessuten stadig færre som tar toget over lange avstander. Fra 1999 til 2000 sank antall passasjerer på langdistansebanene med i alt 10 prosent.

Reiser til og fra utlandet

Også i 2000 har det vært sterk vekst i vegtrafikken mellom Norge og utlandet. En økning på ni prosent skyldes først og fremst flere kortere handleturer foretatt av nordmenn. Transportøkonomisk institutt har på grunnlag av Vegdirektoratets tellinger beregnet at omlag 10,2 millioner såkalte "lette kjøretøyer" passerte grensen i løpet av 2000, enten inn til eller ut av Norge. Dette tilsvarer 18,1 millioner personer over grensen på veg.

Det ble foretatt 8,1 millioner flyreiser mellom Norge og utlandet i 2000, en vekst på to prosent i forhold til året før. Nesten 6,2 millioner fergereiser mellom Norge og utlandet betyr en vekst på en prosent i forhold til 1999.

Godstransporten

Veksten i utført transportarbeid på fastlandet ble på 1,2 prosent i 2000, og dette er langt mindre enn i de fire foregående år. Det var en nedgang for sjøtransporten og godstransporten med jernbane, mens transportarbeid på veg økte med fem prosent.

Nesten halvparten av transportarbeidet (48 prosent) utføres nå på veg, sjøtransporten utfører 45 prosent, mens bane tar de resterende sju prosent.

Godstransporten til sjøs og med godsbil har helt ulike strukturer. Mens det meste av transporten med godsbiler skjer over korte avstander, tar skipene seg av de tunge transporter som skal transporteres langt. Dette viser seg ved at gjennomsnittlig transportlengde for godsbilene er 5 mil, mens den for leie- og egentransporten til sjøs er 50 mil. Godstransporten med jernbane er i en mellomstilling, med en gjennomsnittlig transportlengde i 2000 på 31 mil.

Skip er den dominerende transportform i utenrikshandelen til og fra fastlandet, 88 prosent av denne godsmengden går med skip. De siste tre årene har utenrikshandelen målt etter mengde ligget nokså stabilt på litt over 80 millioner tonn. I 2000 var importen om lag 30 millioner tonn, eksporten 50 millioner tonn.

Det ble eksportert 117 millioner tonn råolje med skip direkte fra sokkelen i 2000. Dette er en økning på nesten 10 prosent fra året før og det høyeste tall noen sinne. Røreksporten av olje og gass lå på 60 millioner tonn i 2000, om lag det samme som året før. Målt etter vekt utgjør nå eksport av olje og gass fra sokkelen hele 78 prosent av den totale eksport fra Norge til utlandet.